

בהמה המקשה פרק רביעי חולין

עד.

עין משפט נר מצוה

מסורת הש"ס

אין בהם. איסור לאו של אבר מן החי: **אלא מזה פרוש.** צעלמה מדברין וקרא אסמכתא צעלמא, אלמא אין שחיטה עושה ניפול: **אילו לוא.** האבר המדולדל: **אינו לוקה.** דמנות פרוש צעלמא הוא: **האדרינוהו.** צעקם: **כי אמרי אלא.** דלוקה משום אבר מן החי צעלמה נבלה מתרינן זיה אלא משום אבר מן החי: **וכל אשר.** צשרים כתיב: **מנבלתם נפקא.** וכי יפול מנבלתם: **אלא.** הכי קאמר כל אשר יפול מהם צמותם על ידי מיתה הוה נפילה מהם איברים המדולדלים צהם: **צשרים כתיב.** דלא שייכא צהו שחיטה והיכי ממעטת שחיטה מהאי קרא: **אם אינו ענין נוי.** דעל כרחק צמותם מיעוטא הוא דלגופיה לא אצטרך דהא צמתים משמע דנבלתם כתיב ונכתוב וכי יפול למימרא דעושים ניפול ולא צבי צמותם אלא על כרחק למעוטי שחיטה: **דלאו בני שחיטה נינהו.** ולא אצטרך צמותם דהא אפילו שחיטתם מיתה היא: **ענין מיתה.** כעין שעת מיתה שהיו לחים למעוטי סרן צישש: **דעובר חי.** דיש צמינו שחיטה מהניא שחיטה אף לאצרי הוילא לנותר: **והפניא.** צמורת כהניסו גבי וכי ימות מן הצהמה כו': **בן ח' יוכיח שאע"פ שיש צמינו שחיטה אין שחיטה מטהרמו.** אם נולד ושחטו אכל אגב אמו יתר בשחיטת אמו דברי הכל אף ערפיה אע"פ שיש צמינה שחיטה לא מטהרנה שחיטתה ומתני' קתני בן ח' אין צמינו שחיטה: **אמר רב כהנא.** האי דקתני תנא דצרייתא יש צמינו שחיטה אגב אמו קאמר שניתר בשחיטת אמו: **מינא דאמיה לא פריך.** לא חשיבא ליה פירכא דהואיל ואין צמינו ח' שחיטה אין צמינו שחיטה קרינא ציה: **והאי טנא.** דצרייתא דפריך מינא דאמיה וסבר יש צמינו שחיטה קרינא ציה: **ערפיה דשחיטה מטהרמה מנא ליה.** מיפוק ליה מצהמה טמאה דאין שחיטה מטהרמה: **ושחט בה בן ט' חי.** וילא אחר שחיטתו ואמו קיימת. **בן ח' לא קא מיצעי ליה דהא אפילו ילא לאויר העולם ושחטו תנן צמתיתין (לעיל דף עג):** אין שחיטתו מטהרמו: **אבל צמעי אמו לא שריא שחיטה.** דליה וכ"ש לרבנן דאמרי לא שייכא ציה שחיטה כלל אפילו ילא חי לאחר שחיטה דאין שחיטה צו אלא צינא לאויר צחי אמו: **או דילמא אפי' לרבנן.** שריא ליה שחיטתו דקסברי רבנן ד' סימנין אכשר ציה רחמנא צלחיה שני הסימנים שישחטו או של אמו או שלו וכ"ש לרבי מאיר דאמר שחיטה שייכא ציה: **פ"ט.** דתנן צמתין הרי שנולה טרפה מן הצטן מנין וקס"ד דאפילו שנוצרה שעה אחת קודם לידתה קאמר דלא היתה לה שעת הכושר ליחטת ולא חל עליה תורת שחיטה: **ואם איסא.** דשחיטה צמעי אמו שחיטה היא הרי היתה לטרפה זו שעת הכושר הכושר לשחיטה קודם שנוצרה שעה אחת שחטתו ודאי הוה צה צבל צרגל אפילו טרפה נמי הוה דכל יתר כעטול דמי: **בירצ"ג קורעו.** שאין לרצ"ג שחיטה ומודי ר"מ צהו דאיתרבו מכל צבהמה תאכלו דלאו חדשים איכא ולאו איכא הילכך לאו צבהמה הוא: **ומוליא אה דמו.** דחלבו הוא דמותר דקתני לקמן (דף עה) מה חלב ושחי הכליות האמורין צאשם מוצא מכלל שליל אף כל מוצא מכלל שליל אכל דמו לא גרע מדם האצברים דק"ל צכריות (דף כה): **דס האצברים עובר צלא תעשה:** **ענין שחיטה.** דחדשים גרמי לשוייה צהמה צנפיה נפשיה ולא איתרצא מכל צבהמה תאכלו ולרבנן חדשים ולידה גרמי דרבנן מרבו ליה להיתרא מכל צבהמה תאכלו: **וחייב צאזום ואם צנו.** שלא ישחטנו ציום שחטנו אמו: **ר"ט**

אין בהם אלא מצות פרוש בלבד. וקרא דצרייתא אינו אלא אסמכתא צעלמא וז"ל וכיון דמדלאורייתא שרי צאכילה אמאי נקט צצרייתא דלעיל (דף עג). לא אס טיהרה שחיטת טרפה אומה ואת האצרי המדולדל צה מה שייך שם להזכיר אצרי מדולדל דשרי אף צאכילה וי"ל דה"ק אצרי המדולדל צה גזרו ציה רבנן איסור אכילה ולא גזרו שלא תהא שחיטה מטהרמו כמו עובר דצרי שאינו גופה: **ר"י** במותם בתיבי. וז"ל הא אכתי צריכי לכדדרשין צהעור והרובץ (לקמן דף קמח): **יכול צשר הפרוש מן השעלים יהא טמא תלמוד לומר צמותם מה מיתה שאינה עושה חליפין כו' וי"ל דענין מותם והיא דרשה ממד צמותם נפקא אי נמי דרשה דהתם מנבלתם נפקא מה נבלה שאין עושה חליפין ונקט צמותם לפי שהיא דרשה פשוטה:**

מחלוקת באבר דעובר חי. וצנן ח' דאילו בן ט' כשאר צהמה הוא לר"מ וטעון שחיטה: **ורצ"ג תנא דקפריך טרפה דשחיטה מטהרמה מנא לן.** קצת תימה דכולא חלל צצרייתא היא צתי"כ וידע רישא ולא ידע סיפיה: **נפקא ליה מדרב יהודה כו'. וז"ל דתניא צצ"פ רבי אליעזר דמילה (שנת דף קנ). לאללה להצ"ח בן ח' שאין שחיטתו מטהרמו ורבי יוסי ור"ל צצרי צצ"פ שמעון אומרי שחיטתו מטהרמו והשתא כוהלו לא מתוקם כתנא דמתני' דאפילו ת"ק דהתם משמע דאי לאו לאללה ה"א דשחיטה מטהרמו ולתנא דמתני' בן ח' כיון דאין צמינו שחיטה ידעין ליה מצהמה טמאה דאין שחיטה מטהרמה אכל כתנא דצרייתא דהתם דשחיטה מטהרמו שפיר צצ"ג דמתה ליה דשחיטה מטהרמה הכא נמי לא שנה ורבנן לא דמי לטרפה אפילו מן הצטן דיש צמינו שחיטה הכא אין אין צמינו שחיטה ושמה תנא דמתני' משום קרא דלאכלה חשיב בן ח' אין צמינו שחיטה אי נמי קרא דלאכלה דדרש ת"ק התם הוה אסמכתא צעלמא דהא לאכזי דמוקי התם פלוגתייהו דפליגי מר סבר חי הוה ומר סבר מת הוה לרצ"ג לומר דאסמכתא היא דכיון דחשיב ליה כמת צלאו קרא אין שחיטתו מטהרמו: **חלבו****

תורה אור השלם

1. וכל אשר יפול עליו מדה במוות יטמא מקבל כלי עץ או בגד או עור או שק כל כלי אדם יקשה מלאכה אדם בפנים יוקא וטמא עד הקרב וטמא:
2. וכן ימות מן הבהמה אשר היא לבם לאכלה ודגם בבגלה וטמא עד הקרב: ויקרא יא לט

גליון הש"ס

מתני' מנא בן ט' שעת חי. עיי' רמב"ם דף קמ"ג ע"א חו"ק ד"ה איסור: רש"י ד"ה כי אמרי אמו וכו' דלא משום נבלה מתיבתא: **תמה לי אמאי ל"א כפשוטו דהאזרי הוא כות עט הגרים והעמות ולגבי נבלה הוה ח"ל שיעור וכן נ"מ להשוטו לכן נח:**

הגהות מהר"ב

רונשבורג

[א] גמ' ורבה אמר כמחלוקת צהו קר וכו'. ניב מיי' פ"ה מהלכות מחלוקת אפירות הל' יא וע"ש צמ"מ:

מוסף רש"י

מקצת בהמה מטמאה. כגון אבר ממנה, מתיביב וכי ימות דמשמע כעין מיתה שאינה עושה חליפין, והיינו אבר, ויפיה קרא הנוגע צנבלתה יטמא, ומקצת בהמה אינה מטמאה. ויף על פי שהיא כחמה כגון טרפה ששחטה (קמח עכ"ה).

ג א מיי' פ"ה מהלכות מחלוקת אפירות הל' ו: **ב** ש"ע י"ד סו"מ ד' סעף ו' בה"ק: **ג** ד מיי' ט"ז הל' יג **ד** תמנ' לאין קלו טו"ע י"ד ס' סעף ב:

רבינו גרשום

אכלו לוח אינו לוקה. כלומר לאבר המדולדל בבהמה: כי אמרי במיתה דעושה ניפול. כלומר אלווקה משום אבר מן החי: מנבלתם נפקא. כלומר לאחר מיתה מטמאין השרצים אבל בחיים אין מטמאין: מיתה עושה ניפול. כלומר האבר המדולדל בבהמה ומתה אין כלולתה המיתה וחייב האוכלו משום אבר מן החי: א"ל אם אינו ענין לשרצים דלאו בני שחיטה נינהו. דלא איצטרך למכתב במותם דאין לזון שחיטה אלא מיתה בלבד: שנוהו ענין לבהמה. ודרשי הכי מיתה עושה ניפול: ואין שחיטה עושה ניפול: אבל באבר דעובר מת דיהי' שחיטה עושה ניפול. כלומר דאין כוללתו שחיטה עמה ומטמא משום נבלה: יש צמינו שחיטה אגב אמו. כלומר שחיטתו אמו הוה מותר אבל הוא אינו בכלל שחיטה: ותנא דידן מינא דאימיה לא פריך. ותנא דידן מינא דאימיה (וכו') צ לפי שאין שחיטה אגב אמו עצמו אין צמינו שחיטה: ולהאי תנא דפריך טרפה דשחיטה מטהרמה מנא לן? כלומר ליהאי תנא דפריך א"ע: ורבי צמינו שחיטה אגב אמו אין שחיטתו מטהרמו טרפה דשחיטה מנא ליה דאמרינן דראמרי' במתני' תאמר בטרפה שיש במיתה שחיטה (שהיא) ולפ"כ דשחיטה מטהרמה ועכשיו דאמרי' כבן שמה א"ע: ויש במיתה שחיטה אין שחיטתה מטהרמה טרפה דאמרי' לא בעי שחיטה (אבל) ואי שחיט סימנין דאימיה דאי לא בעי שחיטה אבל אי שחיט סימנין (וידיה) מותר בשחיטתו: א"ל רבא שנוצרה טרפה מן הבטן. כלומר ודאי כן הוא אי נולד טרפה מן הבטן מצטני לה שעת הכושר קודם לכן בענין הוה דאי בעי שחוטו בכבש אמו אלא תני שנוצרה טרפה מן הבטן כבעל חמש רגלים דהתם אפי' שחוטו במעי אמו אין לו שעת הכושר שמשעה שנוצרה היה בעל מום כבעל חמש רגלים יתר כנטול דמי ואם טרפה ירך וחלל שילה (שפחה) נבלה: **פ"ט**

[א] נראה דל"ל דמתה שפיר לוקה וכו'. **[ב]** אילו ל"ל דלף דצמעי דאמו ש שחיטה מ"מ כחא עמנו וכו'.